

Sisäministeriön kannanotto Häätäkeskuslaitoksen vuoden 2023 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa Häätäkeskuslaitoksen vuoden 2023 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Häätäkeskuslaitoksen vuoden 2023 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohjausmallin (STOM) tulosohjausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2023 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio Häätäkeskuslaitoksen tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **hyvä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet ovat toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut Häätäkeskuslaitokselle olennaista huomautettavaa. Tarkastuksen perusteella VTV on lausunut, että tilinpäätöksen liitteessä 12 (Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut) esitettyihin muihin monivuotisiin vastuihin sisältyy tietoja myös sellaisista sopimuksista ja sitoumuksista, joista aiheutuvat määrärahatarpeet arvonlisäverollisin hinnoin tilinpäätöshetken jälkeen ovat oikeudelliselta velvoittavuudeltaan sopimus- tai sitoumuskohtaisesti alle 500 000 euroa. Muutoin liitteet ovat asianmukaisia.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Häätäkeskuslaitos on kyennyt toimintavuoden 2023 aikana toteuttamaan perustehtävänsä hyvin kasvaneesta hätäilmoitusten määrästä huolimatta. Tulokset ovat parantuneet tai pysyneet samalla tasolla edellisvuoteen nähden ja virasto on jatkanut aktiivisesti hätäkeskuspalveluiden kehittämistä. Häätäkeskuslaitos on saavuttanut keskeiset hätäkeskustoiminnalle asetetut tulostavoitteet ml. henkilöstön sairauspoissaolojen vähentämistavoitteet.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Häätäkeskuslaitokselle ei asetettu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tulossopimuksessa 2023-2027, mutta Häätäkeskuslaitos vaikutti osaltaan hallinnonalan yhteisiin yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Hätäkeskuslaitokselle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 mm. seuraavat tulostavoitteet:

- Hätäkeskukset vastaavat nopeasti ja välittävät avuntarpeeseen tarkoituksenmukaisen avun viivytyksettä.
- Hätäkeskuslaitoksen toiminta ja palvelut ovat luotettavia ja lisäävät turvallisuudentunnetta.
- Hätäkeskustoiminta on varmistettu kaikissa oloissa.
- Hätäkeskuspalvelut tuotetaan yhdenvertaisesti koko maassa.
- Hätäkeskuslaitos varmistaa ja edistää henkilöstön ja asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa.
- Keskeisenä painopisteenä on erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeiden huomioiminen toiminnassa.
- Hätäkeskuslaitos edistää aktiivisesti sukupuolten välisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista henkilövalintojen haku- ja valintamenettelyssä.

Hätäkeskuslaitos saavutti tavoitteensa pääosin.

Vuonna 2023 hätäkeskuksissa käsiteltiin yhteensä 3 030 630 hätäilmoitusta, joista hätäpuheluja oli 2 999 720. Vastattujen hätäilmoitusten kokonaismäärä kasvoi 4 % edelliseen vuoteen verrattuna. Hätäilmoitusten perusteella viranomaisille välitettiin 1 501 100 tehtävää. Toimialoille välitettyjen tehtävien määrä pysyi kokonaisuutena samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Ensihoidon tehtävämäärät laskivat 4 % vuoteen 2022 verrattuna. Sosiaalitoimen tehtävissä jatkui kasvutrendi, jota on ollut useana vuonna peräkkäin. Nyt kasvua oli 34 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Kuluneena vuonna 2023 saavutettiin sekä 10 sekunnin että 30 sekunnin vastausaikataavoitteet. 10 sekunnin vastausaikatoteuma oli 90 prosenttia vastatuista hätäpuheluista ja 30 sekunnin vastausaikatoteuma oli 99 prosenttia. Hätäpuheluiden keskimääräinen vastausaika oli 4 sekuntia (2022: 3 sekuntia).

Muun muassa verkottuneen toimintamallin avulla hätäkeskustoiminta kyettiin pitämään hyvällä tasolla tasaisesti koko vuoden. Erityisesti tämä näkyy vastausaikatoteumina alle 30 sekunnin toimintaluvuissa.

Hätäkeskustoiminnassa käytettävän tekniikan luotettavuus ja toimintavarmuus ovat tärkeässä roolissa hätäkeskuspalveluiden tuottamisessa. Hätäkeskustietojärjestelmän (ERICA) käyttöönoton jälkeen järjestelmän toimintavarmuus on saatu nostettua ja pidettyä luotettavalla tasolla.

Hätäkeskuslaitoksella ei vuonna 2023 ollut sellaisia teknisiä tai muita toiminnallisia häiriöitä, jotka olisivat vaarantaneet hätäkeskuspalveluiden tuottamisen.

Operatiivisen toiminnan palvelu- ja häiriöhallinnan prosesseja on kehitetty edelleen. Erilaisia harjoituksia häiriötilanteissa toimimisesta ja niistä palautumisesta järjestettiin vuoden aikana 19 kappaletta.

10.6.2024

Viestinnällä on suuri merkitys kansalaisten turvallisuuden tunteeseen. Hätäkeskuslaitos on aktiivisesti viestinyt vuoden 2023 aikana hätäkeskuspalveluista, hätänumeron 112 oikeasta käytöstä ja 112 Suomi -sovelluksesta sekä hätäkeskuspäivystäjien työstä ja koulutuksesta sekä viraston omilla kanavilla, että sosiaalisessa mediassa.

T-median toteuttaman Luottamus&Maine -tutkimuksen tulosten mukaan Hätäkeskuslaitos paransi tulosta edellisestä vuodesta ja saavutti kärkisijan arvosanalla 3.91. Tutkimukseen osallistui 80 julkishallinnon organisaatiota. Viraston parhaimmiksi osa-alueiksi nousivat edellisen vuoden tapaan Tuotteet ja Palvelut arvosanalla 4.24 sekä Vastuullisuus 4.16.

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Hätäkeskuslaitos saavutti tavoitteensa pääosin.

Laadukkaiden hätäkeskuspalveluiden tuottamisen edellytyksenä on, että päivystyshenkilöstön määrä on oikein mitoitettu ja kohdennettu työtehtävien mukaan. Käsiteltyjen hätäilmoitusten määrä per päivystyshenkilö toteuma oli vuonna 2023 6670 kappaletta, joka on vastaavalla tasolla kuin edellisenä vuonna.

Hätäkeskuspalveluiden verkottuneella toimintamallilla on kyetty parantamaan hätäkeskustoiminnan toimintavalmiutta (toiminnallista tehokkuutta) sekä tasaamaan päivystyshenkilöstön työmääriä vaikeassa henkilöstötilanteessa. Verkottunutta toimintamallia myös kehitetään koko ajan. Erilaisten pilottihankkeiden ja kokeilujen kautta löydetään optimaalinen tapa verkottuneen toiminnan parhaaseen hyödyntämiseen.

Hätäkeskuspalveluiden tuottamiseen liittyvät keskeisimmät kehittämishankkeet, etenivät lähes suunnitelmien mukaisesti.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Toiminnan tuotoksia ja laatua seurataan mm. suoritteiden määrällä, työmäärän ja työhön käytettävien aikojen avulla sekä asiakaspalautteen ja hallintokanteluilla.

Hätäkeskuslaitos saavutti tavoitteensa pääosin.

Hätäilmoitusten keskimääräinen vastausviive sekä hälyttämiseen kuluva aika A-kiireellisyysluokan tehtävissä on hieman kasvanut. Muutos ei kuitenkaan ole merkittävä.

Tehtävänkäsittelyaika kuvaa työaikaa, joka kuluu hätäilmoituksen käsittelyyn ensimmäisessä työvaiheessa eli ilmoituksen vastaanotossa. Tämä on työmäärältään suurin työvaihe hätäilmoitusprosessissa. Kaikkien viranomaisten osalta toiminta-ajat ovat nopeutuneet tehtäviksi päättyvissä tilanteissa, hyvää kehitystä selittää muun muassa tehostunut riskianalyyysien käsittely.

Vuonna 2023 Hätäkeskuslaitos vastaanotti yhteensä 1014 asiakaspalautetta, joista suurin osa oli varsinaista hätäkeskustoimintaa koskevia palautteita. Palautteista kansalaisilta oli 956 ja viranomaisilta 58. Kansalaisilta tulleissa palautteissa on jonkin verran myös muita kansalaisyhteydenottoja, kuten tiedustelua ja neuvontapyyntöjä. Palautteiden määrä kasvoi hieman vuoteen 2022 verrattuna, jolloin palautteita vastaanotettiin 956.

Asiakaspalautteet rekisteröidään Hätäkeskuslaitoksessa ja niistä saatua informaatiota hyödynnetään toiminnan kehittämisessä muun muassa henkilöstön koulutuksessa. Lisäksi

10.6.2024

palautteen selvittämisen yhteydessä havaittu virheellinen toiminta voi johtaa virkamiesoikeudellisiin toimenpiteisiin tai työnjohdollisiin toimiin tehtävää käsitelleen virkamiehen kohdalla.

Hallintokanteluita toimitettiin Häätäkeskuslaitokselle vuonna 2023 yhteensä 58. Hallintokanteluiden määrä kasvoi hieman vuodesta 2022, jolloin kanteluja toimitettiin 50. Pääsääntöisesti kanteluiden aiheina ovat tapahtumat, joissa toivotunlainen apu on tullut evätyksi, avun odottamisen ajallinen kesto on koettu pitkäksi tai häätäkeskuspäivystäjän käytös hätäpuhelun käsittelyssä on koettu epäasialliseksi.

Virastolle toimitettujen kanteluiden lisäksi Häätäkeskuslaitos on antanut vuoden 2023 aikana lausunnon yhdeksään eduskunnan oikeusasiamiehelle Häätäkeskuslaitoksen toiminnasta tehtyyn kanteluun.

Tavallisimmin hallintokanteluun annetussa päätöksessä todettiin, että asia ei anna aiheutta jatkotoimiin Häätäkeskuslaitoksessa.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Häätäkeskuslaitokselle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 mm. seuraavat henkilöstöä koskevat tulostavoitteet:

- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön (mm. digitaalisuus) ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia.
- Olemassa olevaa henkilöstöresurssia käytetään optimaalisesti palvelutarpeen mukaisesti (kohdentaminen) huomioiden henkilöstön jaksaminen.

Häätäkeskuslaitos saavutti tavoitteensa pääosin.

Häätäkeskuslaitoksen henkilöstöstä oli vuoden 2023 lopussa vakituudessa virassa 524 henkilöä ja määräaikaisessa virkasuhteessa 97 henkilöä. Määräaikaisuuden perusteena ovat pääosin virkavapauksista johtuvat sijaisuudet sekä projektiluonteiset tehtävät. Resurssien käyttöaste oli noin 94,8 % toteuman ollessa 607,6 henkilötyövuotta. Resurssien käyttöaste prosentti on noussut vuodesta 2022, jolloin henkilötyövuositoteuma oli 588,4 ja käyttöaste prosentti oli 92,8 %.

Valmistuvien häätäkeskuspäivystäjäopiskelijoiden rekrytointiin kiinnitettiin erityistä huomiota. Valmistuneista opiskelijoista 94 % onnistuttiin rekrytoimaan viraston palvelukseen heti valmistumisen jälkeen ja vuoden 2023 aikana 85 vastavalmistunutta häätäkeskuspäivystäjää aloitti työnsä Häätäkeskuslaitoksessa.

Sairauspoissaolojen määrä päivystyshenkilöstön kohdalla on vähentynyt vuoteen 2022 verrattuna, hallintohenkilöstön sairauspoissaolot ovat hieman lisääntyneet. Koko henkilöstön sairauspoissaolot olivat 15,6 työpäivää/henkilö (2022: 19,0).

Hallintohenkilöstöllä sairauspoissaoloja oli 7,0 työpäivää (2022: 6,2) ja päivystyshenkilöstöllä 17,7 työpäivää/henkilö (2022: 22,2).

Kuluneen vuoden aikana Häätäkeskuslaitoksessa käynnistettiin strategisen ennakoivan työkykyjohtamisen mallin rakentaminen ja päivystyshenkilöstön työssä jaksamiseen liittyviä toimenpiteitä tehostettiin edelleen. Lisäksi vuoden 2023 aikana Häätäkeskuslaitoksessa

10.6.2024

valmisteltiin viraston johtamisjärjestelmän uudistus. Tavoitteena on toimintatapojen aito uudistaminen tukemaan viraston strategian painopisteitä, henkilöstön osallistamisen lisääminen, valmistelun muuttaminen suunnitelmallisemmaksi, valmistelun riittävä yhteensovitus siten, että henkilöstövoimavarat, rahoitus ja oikeudellinen asiantuntemus on varmistettu ja arvioitu riittävällä tarkkuudella. Keskeisenä tavoitteena on myös hätäkeskusten roolin vahvistaminen virastossa. Uusi johtamisjärjestelmä otettiin virastossa käyttöön 1.1.2024 alkaen.

Työtyytyväisyyskyselyn (VMBaro) tulokset ovat parantuneet merkittävästi. Kun vuonna 2019 VMBaron kokonaisindeksi oli 3,16, vuonna 2023 tulos oli 3,43.

Ministeriö toteaa yhteenvetonaan, että Hätäkeskuslaitos on jatkanut ansiokkaasti hätäkeskuspalveluiden kehittämistä ja on pyrkinyt kaikessa toiminnassaan lisäämään yhteistyötä ohjaavan tahon sekä toimialojen kanssa. Ministeriö näkee myönteisenä myös sen, että Hätäkeskuslaitoksessa on sen toimenpiteillä pystytty saavuttamaan toiminnalliset tulostavoitteet tehtävämäärien kasvusta huolimatta, sekä jatkettu johtamisen ja varautumisen kehittämistä johtokeskustoiminnan ja verkottuneen toimintamallin avulla.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Hätäkeskuslaitoksen tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikean ja riittävän kuvan viraston toiminnasta.

Vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöksestä annetuissa kannanotoissa sisäministeriö kiinnitti huomiota tulossopimuksessa esitettyjen tulostavoitteiden ja niiden raportoinnin sisällyttämiseen selkeämmin toimintakertomukseen. Seuraavassa tilinpäätöksessä ja sen toimintakertomuksessa viraston on parannettava sille asetettujen tulostavoitteiden ja niiden saavuttamisen raportointia ja analysointia.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Hätäkeskuslaitoksen tulee jatkaa hyvää yhteistyötä tulosohjaajien ja toimialojen kanssa. Lisäksi Hätäkeskuslaitoksen tulee arvioida toimintaympäristön ja lainsäädäntömuutosten vaikutuksia hätäkeskuspalveluihin.

Hätäkeskuslaitoksen tulee jatkaa ydintoimintansa ja verkottuneen järjestelmän edelleen kehittämistä tavoitteena olevan palvelutason saavuttamiseksi. Hätäkeskuslaitoksen tulee jatkaa ERICA-järjestelmän kehittämistä siten, että ERICA-järjestelmän suunnittelussa otetaan huomioon mahdollinen ERICAn käyttö Ahvenanmaalla. Hätäkeskuslaitoksen tulee jatkaa häiriönhallintaan ja valmiuteen liittyviä harjoituksia muiden viranomaisten kanssa ja laatia siihen vuosisuunnitelma.

Hätäkeskuslaitoksen tulee toteuttaa yhteistyökumppaneille suunnattu asiakastytyväisyyskysely ja henkilöstötyytyväisyyskysely vuoden 2024 aikana.

Hätäkeskuslaitoksen tulee jatkaa yhdenvertaisuuteen tähtäävien hätäkeskuspalveluiden kehittämistä.

Hätäkeskuslaitoksen johdon tulee määrätietoisesti jatkaa työhyvinvoinnin parantamiseen liittyviä toimenpiteitä (työhyvinvointiohjelma), joilla voidaan vaikuttaa sairauspoissaolojen määrän ja lähtövaihtuvuuden vähenemiseen.

10.6.2024

Sisäministeriön kannanotto Maahanmuuttoviraston vuoden 2023 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa Maahanmuuttoviraston vuoden 2023 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Maahanmuuttoviraston vuoden 2023 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohejausmallin (STOM) tulosohejausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2023 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio Maahanmuuttoviraston tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **tydyttävä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut Maahanmuuttovirastolle olennaista huomautettavaa. Tarkastuksen perusteella VTV on lausunut, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu lukuun ottamatta momentille 26.40.01 talousarvion vastaisesti tuloutettua arvonlisäveroa vastaavaa osuutta UMA-järjestelmän kehitykseen liittyvästä rahoituksesta (109 415 euroa). Maahanmuuttoviraston tulee peruuttaa vuodelta 2023 siirretystä määrärahasta vastaava määrä.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Maahanmuuttoviraston toimintaa on viime vuosina kehitetty aktiivisesti hakemusten käsittelyaikojen nopeuttamiseksi ja viraston tuloksellisuus on kehittynyt oikeasuuntaisesti. Viraston lupaprosesseja on kehitetty rakenteellisiin ja digitaalisiin uudistuksiin sekä johtamiseen ja toimintatapoihin liittyvin keinoin.

Sekä lupa- ja kansalaisuusasioiden että kansainvälisen suojelun hakemuskäsittelyn tuottavuudessa on ollut positiivista kehitystä. Hakemusten käsittelyaikatavoitteita ei kaikilta osin olla saavutettu, mutta käsittelyaikoja on pääosin pystytty nopeuttamaan hakemusmäärien kasvaessa samanaikaisesti. Hakemusten jonotilanne on kuitenkin joiltain osin haastava ja eri prosessien välillä on vaihtelua.

Virastossa käynnistettiin laaja organisaatiomuutos, jolla pyritään saavuttamaan tavoitteet prosessien tehostamiseksi ja toiminnan tuottavuuden parantamiseksi.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Maahanmuuttovirastolle ei asetettu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tulossopimuksessa 2023-2027, mutta Maahanmuuttovirasto vaikutti osaltaan hallinnonalan yhteisiin yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin.

10.6.2024

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Maahanmuuttovirastolle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 mm. seuraavat tulostavoitteet:

- Maahanmuuttovirasto on luotettava ja tulokellinen lupaviranomainen, jolla on laaja-alainen yhteiskunnallinen palvelutehtävä. Virasto edistää tavoitteen toteutumista muutosjohtamisen keinoin.
- Sujuva ja laadukas hakemuskäsittely
- Nopea ja läpinäkyvä asiakaspalvelu osana laadukasta hakemuskäsittelyä
- Asiakaslähtöiset, laadukkaat ja yhdenmukaiset vastaanottopalvelut sekä tilapäistä suojelua saavien sujuva kuntiin siirtyminen
- Vapaaehtoisen paluun järjestelmää kehitetään palaajien määrän lisäämiseksi
- Virasto kehittää toimintaansa ja valvoo ulkomaalaislaissa säädettyjen velvollisuuksien noudattamista työelämän perusoikeuksien toteutumiseksi ja työntekijöiden hyväksikäytön ehkäisemiseksi.
- Oikea-aikainen ja laadukas ennakointi sekä ajantasainen tilannekuva ja analyysi vastaavat toimintaympäristön nopeisiin muutoksiin.
- Viraston kokonaisvaltainen valmius ja varautuminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksia.

Virasto saavutti tavoitteensa osittain.

Maahanmuuttoviraston tuloksellisuuden kehittymistä on seurattu tuloksellisuuden kokoavan mittarin avulla, joka koostuu tuottavuudesta, hakemusten käsittelyajoista, automaatioasteesta ja asiakastytytyväisyydestä. Indeksien toteuma oli 2,1. Tavoitetta (4) ei saavutettu johtuen pääasiassa käsittelyaikojen tavoiteltua heikommasta kehityksestä. Sen sijaan tuottavuuden ja automaatioasteen kehitys on ollut myönteistä ja niitä kuvaavat indeksiarvot nousivat selvästi edellisvuoteen verrattuna.

Työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupien hakemusmäärät laskivat edelliseen vuoteen verrattuna ja hakemusten käsittelyajoissa ei kaikilta osin päästy tavoitteisiin. Työntekijän ensimmäisen oleskelulupahakemuksen osalta keskimääräinen kokonaiskäsittelyaika oli 83 vuorokautta (tavoite: 30 vrk) ja erityisasiantuntijoiden osalta 17 vuorokautta (tavoite: 14 vrk). Opiskeluperusteisten ensimmäisten oleskelulupien keskimääräinen käsittelyaika oli 38 vuorokautta (tavoite 30 vrk).

Käsittelyajat kehittyivät positiivisesti EU-rekisteröinneissä, kausityössä ja kausityötodistuksissa sekä yrittäjien ja harjoittelijoiden työlupahakemuksissa. Myös muiden työntekijöiden ja opiskelijoiden perheenjäsenien ensimmäisten oleskelulupahakemuksien käsittelyajat lyhenivät huomattavasti verrattuna edelliseen vuoteen.

Euroopan Unionin elpymisrahaston (RRF) rahoituksella vuosina 2021-2024 toteutettavan investointikokonaisuuden toteutusta jatkettiin. Työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupahakemusten osalta RRF:n käsittelyaikatavoitteista jäätiin vuonna 2023, mutta loppuvuodesta suunta oli jo parempi. RRF:n välitavoite (pikakaistan 14 vuorokauden käsittelyaika) saavutettiin.

10.6.2024

Kansalaisuusasioiden kokonaishakemusmäärä kasvoi 37 % vuoteen 2022 verrattuna. Päätöksiä tehtiin määrällisesti enemmän (24 %) kuin edellisvuonna. Päätöksiä ei kehittämistoimenpiteistä ja lisäresursseista huolimatta pystytty tekemään yhtä paljon kuin vireille tulevia ja hakemukset ruuhkautuivat edelleen. Kansalaisuushakemusten km. käsittelyaika oli 461 vuorokautta (tavoite: 365 vrk).

Turvapaikkahakemusten kokonaismäärä laski hieman (8 %) edellisvuoteen verrattuna. Turvapaikkahakemusten käsittely lain määräämässä 6 kk:n käsittelyajassa toteutui noin 47 prosentissa hakemuksista.

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Virasto saavutti tavoitteensa osittain.

Kehityssuunta hakemuskäsittelyn tuottavuuden osalta oli nouseva edellisvuoteen verrattuna. Osaratkaisua edellyttävän työnteon, opiskelijoiden, EU-rekisteröintien, kansalaisuushakemusten ja turvapaikkahakemusten tuottavuus (pääöstä / htv) kasvoi vuoteen 2022 verrattuna mutta kasvutavoitteeseen päästiin ainoastaan opiskelijoiden osalta.

Hakemuskäsittelyn taloudellisuutta seurataan päätösten keskimääräisellä hinnalla. Vuonna 2023 kaikkien päätösten keskimääräinen hinta oli edellisvuoden tasolla (344 eur/päätös).

Turvapaikanhakijoiden vastaanotto toiminnassa seurataan majoitusvuorokauden keskimääräistä hintaa, joka sisältää turvapaikanhakijoiden vastaanottopalvelut sekä vastaanotto- tai käyttörahan kustannukset. Majoitusvuorokauden keskimääräinen hinta oli 30€/hlö/vrk vuonna 2023.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus (69 %) nousi edellisvuoteen verrattuna, mutta tavoitetta (78%) ei saavutettu, johtuen kustannustason noususta sekä odotettua pienemmästä tuottavuuden kasvusta hakemuskäsittelyssä.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Virasto saavutti tavoitteensa.

Vireille tulevien asioiden määrä vuonna 2023 oli noin 220 000. Lupa- ja kansalaisuusasiat kasvoivat edellisvuoteen verrattuna. Suurinta kasvu oli kansalaisuushakemuksissa (42 %), opiskelijoiden ensimmäisissä oleskeluluvissa (31 %) ja perhesidehakemuksissa (33 %).

Hakemuskäsittelyn laatua mitataan esimerkiksi viraston tekemien päätösten pysyvyydellä muutoksenhakutuomioistuimissa ja tavoitteet saavutettiin.

Kanteluita tuli vireille 150 ja kanteluratkaisuja tehtiin 131. Suurin osa kanteluista tuli vireille vastaanottoyksikön asioihin liittyen (66). Lupa- ja kansalaisuusyksikköön liittyviä kanteluita tuli vireille 62 kpl, joista käsittelyaikoihin liittyviä oli yhteensä 56 kantelua.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Maahanmuuttovirastolle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 mm. seuraavat henkilöstöä koskevat tulostavoitteet:

10.6.2024

- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa strategisten painopisteiden ja muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksia.

Virasto saavutti tavoitteensa osittain.

Maahanmuuttoviraston henkilötyövuositoteuma oli 1 267. Kasvua oli edellisvuoteen verrattuna 6,5 %. Kasvu johtuu mm. lisäresurssoinnista, jolla vastattiin Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan johtuneen kansainvälisen suojelun hakijamäärän. Henkilöstöstä 44,8 % oli määräaikaisessa virkasuhteessa vuoden 2023 lopussa (48,9 % vuonna 2022). Virasto käynnisti syksyllä 2022 vakinaistamisohjelman, jonka tavoitteena on, että vuoden 2024 lopussa vakinaisessa virassa työskentelisi vähintään 65 % henkilöstöstä.

Osaamisen kehittämiseen käytettiin edellisvuotta enemmän aikaa ja koulutustasoindeksi pysyi edellisvuoden tasolla. Viraston koulutus- ja kehittämispalveluiden järjestämät perehdytykset olivat vuoden aikana säännöllisiä ja uusien virkahenkilöiden tukemiseen alkuvaiheessa pystyttiin vastaamaan.

Sairauspoissaolot laskivat edellisvuoteen verrattuna, mutta työtyytyväisyysindeksi oli vuonna 2021 tehtyä mittausta alemmalla tasolla.

Myönteistä on, että osaamisen kehittämiseen on panostettu aiempaa enemmän ja virastossa oli toimintavuonna käynnissä vakinaistamisohjelma, jolla on ollut vaikutuksia työtyytyväisyyteen, tuottavuuden kasvuun ja henkilöstön vaihtuvuuteen.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Maahanmuuttoviraston tilinpäätös ja toimintakertomus antavat pääpiirteissään oikean ja riittävän kuvan viraston toiminnasta.

Vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöksestä annetuissa kannanotoissa sisäministeriö kiinnitti huomiota tulossopimuksessa esitettyjen tulostavoitteiden ja niiden raportoinnin sisällyttämiseen selkeämmin toimintakertomukseen. Seuraavassa tilinpäätöksessä ja sen toimintakertomuksessa viraston on parannettava sille asetettujen tulostavoitteiden ja niiden saavuttamisen raportointia ja analysointia.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Viraston tuloksellisuuden odotetaan kehittyvän tavoitteiden mukaisesti ja hakemusten käsittelyaikataavoitteet on saavutettava kestävästi, valvontaa on lisättävä ja väärinkäytökset estettävä. Prosessien kehittämistyötä tulee jatkaa systemaattisesti ja toteutetuista kehittämishankkeista saadut opit tulee laajentaa viraston kaikkiin prosesseihin.

Turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän sekä vapaaehtoisen paluun tuloksellisuuteen ja tehokkuuteen on panostettava voimakkaasti.

Työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupien osalta tuloksellisuutta on edelleen kehitettävä. Käsittelyaika- ja tuottavuustavoitteiden saavuttaminen ja niissä pysyminen tulee varmistaa automaatiota ja prosessien kehittämistä hyödyntäen. RRF-investointikokonaisuuden osalta on tärkeää varmistaa, että käsittelyaikataavoitteet saavutetaan. Menettelyn sujuvuuden lisäksi on tärkeää varmistaa, että väärinkäytöksiin puututaan jatkossakin tehokkaasti osana

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Tilinpäätöskannanotto

VN/6785/2024
VN/6785/2024-25

10.6.2024

Tiedoksi

- Valtiovarainministeriö
- Valtiontalouden tarkastusvirasto
- Valtiokonttori
- Sisäministerin erityisavustajat
- Sisäministeriön maahanmuutto-osasto
- Työ- ja elinkeinoministeriö

10.6.2024

Sisäministeriön kannanotto Palosuojelurahaston vuoden 2023 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa Palosuojelurahaston vuoden 2023 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Palosuojelurahaston vuoden 2023 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohjausmallin (STOM) tulosohjausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2023 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio Palosuojelurahaston tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **hyvä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet ovat toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko) = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut Palosuojelurahastolle olennaista huomautettavaa.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Palosuojelurahaston tuloksellisuus on ollut erittäin hyvää ja odotukset ylittävää. Avustuspäätösten ja maksatusten määrä olivat aiempia vuosia korkeammat johtuen erityisesti ylimääräisestä valtakunnallisesta tutkimus- ja kehittämishankehausta sekä pienavustushausta, joihin tuli runsaasti hakemuksia.

Palosuojelurahasto myönsi avustuksia yhteensä 13,6 milj. eurolla pelastusalan järjestöille (6,7 milj. e), sopimuspalokunnille (2,7 milj. e) ja kunnille (0,9 milj. e). Muille toimijoille ts. Pelastusopistolle, Aalto-yliopistolle sekä muille virastoille ja järjestöille myönnettiin tutkimus- ja kehittämishankkeiden avustusta ja henkilökohtaisia apurahoja yhteensä 1,5 milj. e.

Myönnetyt avustukset kohdistuivat tutkimus- ja kehittämishankkeisiin (47 % kaikista avustuksista), yleisavustuksiin (28 %), rakennushankkeisiin (9 %), pienavustuksiin (9 %) ja kalustohankkeisiin (7 %). Rakennushankkeisiin myönnettyjen avustusten hakemukset ja määrä vähenivät aiemmista vuosista johtuen siitä, että rahasto ei ole vuodesta 2023 alkaen myöntänyt kunnille rakennushankeavustuksia uusien paloasemien rakentamiseen, kunnallisen pelastustoimen hyvinvointialueille toteutuneen siirtymisen johdosta.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Palosuojelurahaston strategisena tavoitteena on saavuttaa avustustoimintaa kehittämällä paras mahdollinen vaikuttavuus jokaiselle myönnetylle avustuseurolle. Avustusten tulee kohdistua tulipalojen ehkäisyyn sekä pelastustoiminnan edistämiseen. Palosuojelurahasto on avustuksillaan useiden vuosien ajan edesauttanut merkittäväällä tavalla kansallisen paloasemaverkoston kehittymistä.

10.6.2024

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Palosuojelurahastolle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 seuraavat tulostavoitteet:

- Tulostavoite 1: Palosuojelurahaston avustamaan tutkimus- ja kehittämistoimintaa kohdennetaan painotetun haun avulla Palosuojelurahaston strategisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Hankkeilla vahvistetaan pelastustoimen tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä tuetaan tietojohtamista pelastustoimessa. Tavoite saavutettiin erittäin hyvin. Kertomusvuonna avustusta haettiin yhteensä 13,7 milj. euroa, mikä on 8,9 milj. euroa vuotta 2022 enemmän. Rahasto myönsi vuonna 2023 tutkimus- ja kehittämistoimintaan yhteensä 6,3 milj. euroa, kun vuonna 2022 siihen myönnettiin yhteensä 3,5 milj. euroa.
- Tulostavoite 2: Vuodenvaihteessa 2022-2023 tarkistetaan ja päivitetään Palosuojelurahaston avustustoiminnan strategiset linjaukset tarvittavin osin huomioiden pelastustoimen uudistuksen eteneminen. Tavoite saavutettiin erittäin hyvin. Rahasto päivitti strategiansa aikataulun mukaisesti sen jälkeen, kun valtakunnalliset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle oli hyväksytty valtioneuvostossa.
- Tulostavoite 3: Palosuojelurahasto tukee sopimuspalokuntatoiminnan jatkuvuutta ja toimintaedellytyksiä valtakunnallisesti. Tavoite saavutettiin erittäin hyvin. Sopimuspalokunnille myönnettiin vuonna 2023 avustuksia (pienavustukset, kalustoavustukset, rakennusavustukset) yhteensä 2,7 milj. euroa, mikä on 1,7 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2022.
- Tulostavoite 4: Turvaamme osaltamme pelastustoimelle terveelliset, turvalliset ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaiset toimitilat rakennushankeavustusten kautta. Tavoite saavutettiin hyvin. Rakennushankeavustuksia myönnettiin 12 hankkeelle yhteensä 1,0 milj. euroa. Lisäksi kolmelle aiempina vuosina avustusta saaneelle hankkeelle myönnettiin lisäavustusta yhteensä 0,3 milj. euroa.
- Tulostavoite 5: Hyvän hallintotavan noudattaminen ja riskienhallinta, osallistuminen valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointihankkeeseen, palosuojelumaksujen jakaminen avustuksina valitut painopistealueet huomioiden mahdollisimman täysimääräisesti, viestinnän tehostaminen. Tavoite saavutettiin erittäin hyvin, ja rahasto noudatti toiminnassaan hyvää hallintotapaa ja riskienhallintaa sekä osallistui kehittämis- ja digitalisointihankkeeseen. Rahasto panosti aktiivisesti viestinnän kehittämiseen ja avustustoiminnan tunnettavuuden lisäämiseen eri viestintäkanavilla.

Palosuojelurahasto saavutti kaikki tulostavoitteensa ja toiminnallinen tuloksellisuus oli erittäin hyvää.

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Palosuojelurahasto saavutti tavoitteensa. Rahasto toimi taloudellisesti ja tuottavasti kertomusvuonna 2023.

Toiminnan kulut nousivat hiukan vuodesta 2022 ja olivat 3,9 % palosuojelumaksukertymästä. Toiminnan kulut päätöstä kohden kuitenkin laskivat 3,5 % ja käsiteltävää asiaa kohden 9,2 %,

10.6.2024

mikä johtuu siitä, että rahastoon tuli päätettäväksi pienavustuksia ja tutkimus- ja kehittämishankeavustuksia vuotta 2022 enemmän.

Tuottavuusluku päätöstä kohden nousi 8,6 % sekä käsiteltävää asiaa kohden 14,9 %. Palosuojelurahaston sihteeristössä on ollut vuonna 2023 käytössä vuotta 2022 hieman suurempi htv-työpanos (5,43 htv/4,86 htv). Tehokkuus ja tuottavuusluvuissa ei kuitenkaan ilmene rahaston sihteeristön työajan kohdentuminen mm. valtionavustusten kehittämis- ja digitalisointihankkeeseen eikä myöskään innovaatiopalkintokilpailun valmisteluun ja päätöskäsittelyyn sekä näihin kulunut aika. Työaikaa käytettiin kertomusvuonna myös asiakastytyväisyyskyselyn toteutukseen avustuksen saajille sekä innovaatioiden vaikuttavuuskyselyyn innovaatiopalkinnon voittajille, kuten myös viestinnän tehostamiseen.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Palosuojelurahasto saavutti tavoitteensa.

Rahasto saavutti hakemuksille asetetun neljän kuukauden tavoiteajan 98 %:ssa hakemuksia. Maksatushakemuksista 86 % käsiteltiin tavoiteajassa eli yleisavustuksia ja erityisavustuksia koskevan päätöksen antamisen jälkeen tositteellista maksatushakemusta vastaan tai ennakkona. Sopimuspalokuntien pienavustukset maksetaan suoraan päätöksellä jo toteutuneiden kustannusten pohjalta.

Rahaston sisäinen valvonta ja riskien hallinta on toteutunut systemaattisesti jo vuodesta 2016 alkaen, ja vuonna 2022 toteutettiin rahaston hallituksen arviointi toiminnan riskeistä ja riskitasoissa tapahtuneista muutoksista. Kertomusvuonna hallitus päivitti riskikartaston.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Palosuojelurahasto saavutti kertomusvuonna tavoitteensa.

Palosuojelurahaston hallinnosta sekä talouden ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä vastaa sisäministeriön nimeämä hallitus. Hallitukseen kuuluu puheenjohtaja ja seitsemän jäsentä, joilla on kaikilla henkilökohtainen varajäsen. Nykyisen hallituksen toimikausi on 1.3.2023-28.2.2026. Hallitus pitää kokouksensa lisäksi vuosittain kehittämisspäivän.

Rahasto noudattaa henkisten voimavarojen hallinnassa ja kehittämisessä sisäministeriön suunnitelmia ja ohjelmia. Rahaston työntekijät ovat sisäministeriön palveluksessa. Päätoimisia työntekijöitä oli kertomusvuonna neljä. Lisäksi määräaikaisena toimi yksi henkilö sekä harjoittelija. Sihteeristön tehtävät määritetään hallituksen vahvistamissa toimenkuvuissa. Sihteeristö osallistuu vuosittain koulutuksiin henkilöstön ja rahaston erityistarpeiden pohjalta.

10.6.2024

Liitteet

Jakelu Palosuojelurahasto

Tiedoksi VM Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
Valtiokonttori
Sisäministerin erityisavustajat
SM PEO Pelastusosasto

10.6.2024

Sisäministeriön kannanotto Pelastusopiston vuoden 2023 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa Pelastusopiston vuoden 2023 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Pelastusopiston vuoden 2023 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohjausmallin (STOM) tulosohjausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2023 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio Pelastusopiston tuloksellisuudesta ja toteutumisesta on **hyvä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut virastolle olennaista huomautettavaa.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Pelastusopiston tuloksellisuus on kehittynyt kokonaisuutena hyvin. Pelastusopisto on toteuttanut perustehtäviään sekä saavuttanut sille asetettuja tavoitteita hyvin ja jopa erinomaisesti.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Pelastusopistolle ei asetettu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tulossopimuksessa 2023-2027, mutta Pelastusopisto vaikutti osaltaan hallinnonalan yhteisiin yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Pelastusopistolle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 seuraavat tulostavoitteet:

- Pelastusopiston koulutus ja TKI –toiminta on laadukasta ja vastaa tarvetta
- kansainvälisen pelastustoiminnan valmiutta ylläpidetään
- pelastustoimen koulutusjärjestelmä vastaa toimintaympäristön haasteisiin
- Pelastusopisto varmistaa ja edistää henkilöstön ja asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa. Keskeisenä painopisteenä on erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeiden huomioiminen toiminnassa.

Asetuista tavoitteista kaksi saavutettiin erinomaisesti, kolme hyvin ja yksi tyydyttävästi. Pelastusopisto saavutti kokonaisuutena asetetut tavoitteet hyvin.

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Pelastusopisto saavutti toiminnallisen tehokkuuden tavoitteet osittain.

10.6.2024

Koulutettavapäivien tunnusluvuissa on vuosittaista vaihtelua, joka selittyy mm. sillä, että alipäällystökursseja valmistuu kaksi joka toinen vuosi. Lisäksi ajanjaksolla toteutettiin ylimääräinen ruotsinkielinen pelastajakurssi.

Varautumiskoulutuksen määrän tavoitteesta jäätiin valmiusharjoitusten puutteellisten osallistujatietojen vuoksi.

Liiketaloudellisesti hinnoitellun täydennyskoulutuksen koulutettavapäivämäärä kasvoi täydennyspalvelukoulutuksien sekä pelastustoiminnan johtamisen täydennyskoulutusmäärän lisääntymisen vuoksi.

Pelastusopiston henkilötyövuosimäärä kasvoi 134: ään edellisen vuoden 127:sta henkilötyövuodesta. Kasvuun vaikutti ulkopuolisella rahoituksella palkattu tutkimushenkilöstön määrä. Koulutettavapäivien ja henkilötyövuosien suhdeluku laski noin 7 %. Myös koulutettavapäivien määrä suhteessa opettajien määrään laski hiukan edellisen vuoteen verrattuna. TKI –palveluissa tutkimus- ja kehittämishankkeiden määrä 21 oli 1,12 henkilötyövuosiin suhteutettuna.

Opiskelijakohtaiset vuosikustannukset laskivat ammatillisessa peruskoulutuksessa noin 4 % edelliseen vuoteen verrattuna. Tätä selittää opiskelijamäärän kasvu, vaikka kustannukset ovat yleisesti olleet kasvussa hintojen nousun ja inflaation seurauksena. AMK –koulutuksessa kokonaiskustannukset laskivat noin 9 %.

Ammatillisessa lisäkoulutuksessa koulutettavapäivän hinta nousi ollen 219 euroa (vuonna 2022 hinta oli 180 euroa) Hinnan nousua selittivät kustannuksiltaan kalliimmat P-koulutukset sekä koulutettavapäivien määrän lasku varautumiskoulutuksessa.

Koulutuksen kokonaiskustannukset olivat 14 024 403 euroa, mikä on 42 863 euroa enemmän kuin vuonna 2022. Koulutettavapäivän keskimääräinen bruttohinta nousi 2 %.

Kansainvälisen pelastustoiminnan kokonaiskustannukset kasvoivat, koska vuonna 2023 lähetettiin asiantuntijoita mm. Turkkiin sekä toteutettiin valmiussirrot Portugaliin.

TKI- toiminnan kustannukset nousivat 28 % edellisestä vuodesta. Nousuun vaikuttivat yleinen kustannusten ja palkkojen nousu, hankkeiden määrän sekä henkilötyövuosien määrän kasvu. Hankkeiden myötä myös ulkopuolisen rahoituksen osuus lisääntyi. Pronto – järjestelmän menot kasvoivat ikääntyneen järjestelmän yhä kasvavien virheiden ja korjaustarpeiden myötä.

Liiketaloudellisesti hinnoitellun täydennyskoulutuksen tuotto laski edellisestä vuodesta noin 2 % ja kustannusvastaavuus hiukan ollen 102 %.

Budjettivaroin tuettujen liiketaloudellisten suoritteiden tuotot nousivat edellisestä vuodesta 13 % ja niiden kustannusvastaavuus oli 74 %.

Liiketaloudellisen toiminnan tuotot kasvoivat edellisestä vuodesta noin 5 %

Julkisoikeudellisten suoritteiden tuotot nousivat edellisestä vuodesta. Kustannusvastaavuus oli 74 % ja se jäi tavoitteesta 11 %, mihin vaikutti osaltaan vesisukelluskurssin kustannusrakenne.

10.6.2024

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot nousivat edellisvuodesta noin 16 % ja kustannusvastaavuus oli 31 % hankkeiden omarahoitusosuuden ollessa keskimäärin 69 %. Hankkeiden omarahoitusosuudet vaihtelevat ulkopuolisen rahoittajan ja hankkeen mukaan.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Pelastusopisto saavutti lähes kaikki tavoitteensa ja osittain ylitti niitä.

Suoritettujen tutkintojen määrä kasvoi ammatillisten tutkintojen osalta. Tähän vaikuttivat pelastajatutkinnon kasvanut sisäänottomäärä sekä ylimääräinen ruotsinkielinen pelastajakurssi. AMK –tutkintojen määrän osalta tavoite (30) saavutettiin melkein, tutkintoja suoritettiin 29. Varautumiskoulutuksen koulutettavapäiväkertymä oli valmiusharjoitusten vuoksi edellistä vuotta pienempi. P-koulutusta toteutettiin hiukan yli tavoitteen. Kasvaneeseen varautumiskoulutuksen kysyntään ei kaikilta osin olemassa olleilla resursseilla kyetty vastaamaan.

Sopimushenkilöstön uusia vastaavia kouluttajia valmistui 68 ja aikaisemmin hankitun osaamisen pohjalta uusia kouluttajia rekisteröitiin 11. Alipäällystökursseilta 40 opiskelijaa sai vastaavan kouluttajan pätevyyden. Rajoitetun kelpoisuuden tuottavia vesisukelluskursseja järjestettiin yksi.

Liiketaloudellisesti hinnoitellun täydennyskoulutuksen koulutettavapäivien määrä 2738 toteutui yli tavoitteen sen ollessa 1600.

Tutkintopalautteiden keskiarvojen toteuma 3,16 laski edelliseen vuoteen (3,24) verrattuna. Muun koulutuksen palautteet osoittivat tavoitteitaan korkeampina tyytyväisyyttä opetuksen laatuun.

Turkin maanjäristyksen jälkeisiin avunantotehtäviin lähetettiin 25 asiantuntijaa. Asiantuntijat lähetettiin myös Islannin tulivuorenpurkaukseen liittyen sekä Gazaan. Ukrainaa on tuettu lähettämällä asiantuntija-apua evakuoitien suunnitteluun. Portugaliin EU:n pelastuspalvelumekanismiin valmiussiirtotehtäviin lähetettiin kaksi 24 henkilöä käsittänyttä rotaatioita. Kansainvälisen pelastustoiminnan koulutettavapäivien ja koulutettujen määrä toteutui huomattavasti yli tavoitteen. Tätä selittävät räätälöidyt KVPEL – peruskurssit sekä kenttäharjoitukset.

TKI –palveluissa tuotettiin 21 julkaisua, mikä ylitti tavoitteen (14). Lisäksi ilmestyi Pelastustoimen johtamisen käsikirja sekä Pelastustoimen taskutilasto useiden blogien ja somepäivitysten ohella. TKI –palveluiden henkilöstöstä opetukseen osallistui kymmenen henkilöä. Hanketoiminnasta yli 60 % on vähintään osittain yhteydessä koulutustoimintaan. Akateemisia tutkimuskumppaneita, korkeakouluja tai tutkimuslaitoksia oli mukana seitsemässä hankkeessa.

Pelastusopiston asiakkaiden yhdenvertaisesta kohtelusta tehtiin kaksi valitusta hallinto-oikeuteen ja kaksi kantelua sisäministeriöön.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Pelastusopiston tulossopimuksessa vuodelle 2023 asetettiin mm. seuraavat henkilöstöä koskevat tulostavoitteet:

10.6.2024

- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön (mm. digitaalisuus) ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia

Pelastusopisto saavutti tavoitteensa osittain raportoiden tavoitteiden tyydyttävästä ja hyvästä toteumasta.

Työtyytyväisyysindeksi oli 3,39 jään jäi hiukan tavoitteestaan 3,52. Voin oppia ja uudistua työssäni – mittarin tavoite oli 3,80 ja se ylitettiin indeksin ollessa 3,93. Koulutukseen käytetyn työajan suhde kokonaistyöaikaan oli 0,6 htp/htv, jonka tavoitteesta jäätiin sen ollessa 2,0 htp/htv. Seurantaan heijastuu osaltaan kahden järjestelmän käyttäminen.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Pelastusopiston tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikean ja riittävän kuvan viraston toiminnasta.

Pelastusopisto on tuonut selkeästi esille tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa sisäministeriön asettamat tulostavoitteet ja tavoitteiden toteumat. Tilinpäätöksen liitteet ovat asianmukaiset.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Pelastusopiston tulee jatkaa hyvää yhteistyötä sisäministeriön pelastusosaston kanssa sekä raportoida viipymättä mahdollisista toiminnan merkittävistä poikkeamista.

Pelastusopiston lähitulevaisuuden haasteena on koulutustarpeisiin vastaaminen samaan aikaan tuottavuusohjelman asettamien vaatimusten kanssa. Avainasemassa menestystekijöinä ovat toiminnan oikea priorisoiminen ja koulutustoiminnan jatkuvuuden ja laadun ylläpitäminen.

Pelastusopiston henkilöstön työtyytyväisyyteen tulee edelleen kiinnittää huomiota.

Koulutukseen käytetyn työajan seuranta on syytä saada todellista työajan käyttöä vastaavaksi.

TKI-toiminnassa tulee käynnistää asiantuntijaverkoston toiminta yhteistyön ja asiantuntijuuden vahvistamiseksi. Lisäksi tulee käynnistää tutkimusohjelmatyö.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäministeriö toimii tiiviissä yhteistyössä Pelastusopiston kanssa sekä seuraa lainsäädäntö- ja kehittämistoimien vaikutuksia operatiiviseen toimintaan.

Sisäministeriö vahvistaa ohjaustaan sisällyttämällä tulosohjattavalle virastolle annettavaan ohjeistukseen ministeriön tahtotilaa aiempaa enemmän ja aikaistamalla ohjeistusta tulossopimusten valmistelusta. Näin tulosohjattavalla virastolla on tulossopimusesityksen valmistelussa jo tiedossa ministeriön toivomat keskeisimmät asiat.

Sisäministeriö tukee viraston tuottavuusohjelman toimeenpanoa ja ydintoiminnan toimintaedellytysten turvaamista. Ministeriö vahventaa erityisesti hankehallintoon ja

10.6.2024

toimitila-asioihin liittyvää ohjausta ja yhteistä tilannekuvaa sekä tukee virastoa muissa asioissa, jotka kuuluvat ministeriön toimivaltaan. Vuoden 2024 aikana ministeriö seuraa tuottavuusohjelman vaikutuksia viraston henkilöstön työhyvinvointiin.

Sisäministeri Mari Rantanen

Kansliapäällikkö Kirsi Pimiä

Liitteet -

Jakelu Pelastusopisto

Tiedoksi VM Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
Valtiokonttori
Sisäministerin erityisavustajat
SM PEO Pelastusosasto

10.6.2024

Sisäministeriön kannanotto Poliisihallituksen vuoden 2023 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa Poliisihallituksen vuoden 2023 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Poliisihallituksen vuoden 2023 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohjausmallin (STOM) tulosohjausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2023 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio Poliisihallituksen tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on yleisarvosana **tyydyttävä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet ovat toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu). Ministeriö kuitenkin toteaa, että Poliisihallitus on selviytynyt turvallisuusympäristön nopeaan muutokseen liittyvistä valmiuteen, varautumiseen ja tilannekuvan ylläpitoon liittyvistä tehtävistään varsin hyvin.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut Poliisihallitukselle olennaista huomautettavaa lukuun ottamatta momentin 26.10.01 (Poliisitoimen toimintamenot, siirtomääräraha 2 v) määrärahan käyttämistä talousarvion vastaisesti momentille 26.10.21 (KEJO-hankkeen yhteiset menot, siirtomääräraha 2 v) kuuluvien menojen (560 000 euroa) maksamiseen. Mikäli menot olisi kirjattu talousarvion mukaisesti, olisi momentin 26.10.21 määräraha ylittynyt vastaavalla euromäärällä.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Poliisihallituksen tuloksellisuus on kehittynyt hyvään suuntaan edellisiin vuosiin nähden. Poliisihallitus on parantanut perustehtävänsä hoitoa, erityisesti tehostanut poliisiyksiköiden ohjausta ja kehittänyt muutoinkin toimintaansa sisäministeriön ohjauksessa. Systemaattisen pohjatyön ansiosta kehityssuunta on myönteinen kokonaisuutena arvioiden, vaikka edellisen hallituskauden monivuotiset toiminnalliset tulostavoitteet saavutettiin vain osin. Lisäksi vuonna 2023 tehty poliisin perusrahoituksen tasokorjaus yhdessä poliisin suorituskykyä parantavien pääministeri Petteri Orpo hallitusohjelman tavoitteiden kanssa antaa poliisille aiempaa paremmat edellytykset suorittaa lakisääteisiä tehtäviään ja myös uudistaa poliisin toimintaa pitkällä aikavälillä.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Poliisihallitukselle ei asetettu yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tulossopimuksessa 2023–2027, mutta Poliisihallitus vaikutti osaltaan hallinnonalan yhteisiin yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin.

10.6.2024

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Poliisihallitukselle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 mm. seuraavat keskeisimmät tulostavoitteet:

- Poliisi varmistaa laadukkaat poliisipalvelut valtakunnallisesti yhdenvertaisina kohdentamalla käytettävissä olevat voimavarat toimintaympäristöä ja tehtäviä sekä resursseja vastaavasti tarkoituksenmukaisella tavalla priorisoiden.
- Poliisi lisää turvallisuuden tunnetta ja kansalaisten luottamusta tuottamalla kiireelliset hälytyspalvelut luotettavasti ja vahvistamalla poliisin toiminnassa rikosten ennalta estämistä.
- Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, seksuaali- ja yhteiskunnalle haitallisimmat rikokset sekä niiden haitat vähenevät.
- Poliisin YJT-suorituskyky, turvallisuusviestintä sekä ennakoiva ja ajantasainen tilannekuva vastaavat toimintaympäristön vaatimuksia.

Poliisihallitus saavutti tavoitteensa osittain.

Poliisin peruspalveluissa esiintyi edelleen eroja poliisiyksiköiden välillä, vaikka ne olivat hieman kaventuneet, erityisesti valvonnassa ja hälytystoiminnassa sekä lupahallinnossa. Rikostorjunnassa erot poliisiyksiköiden välillä olivat hieman kasvaneet. Poliisihallitus jatkoi kuitenkin vuonna 2023 johdonmukaisesti poliisin rikostorjunnan kehittämistä yhdenmukaistamalla ja uudistamalla poliisitoimintaa, prosesseja ja toimintamalleja valtakunnallisesti. Kehittämistoimien tulos syntyy pidemmällä aikavälillä yhdessä hallitusohjelman toimeenpanon kanssa.

Poliisin hälytystoiminnassa toimintavalmiusaika (9,6 minuuttia, vuonna 2022 10,0 minuuttia) ja palvelukykyaika (17,1 minuuttia; vuonna 2022 17,1 minuuttia) säilyivät edelleen valtakunnallisesti hyvällä-tasolla. Valvonnan ja hälytystoiminnan tuloksellisuus oli hyvällä tasolla. Hälytystehtävien määrän kasvusta huolimatta poliisi kykeni panostamaan valvontaan ja Poliisihallitus arvioi poliisin vaikuttaneen yleisten paikkojen häiriöiden ja rikosten määrään. Kaikkien kuntien osalta ei saavutettu vielä riskialuekohtaisia enimmäistoimintavalmiusaikoja, mutta HARVATURVA-projektin parhaat käytänteet aiotaan jalkauttaa kaikkien poliisiyksiköiden käytänteisiin vuonna 2024.

Liikenteessä kuolleiden ja loukkaantuneiden määrä pieneni edelliseen vuoteen nähden, vaikka liikennevalvontaa koskevia tavoitteita ei kaikilta osin saavutettu. Liikennevalvonnan tuottavuus ja tehokkuus paranivat hieman (raskaan liikenteen valvontaa lukuun ottamatta).

Rikostorjunnassa nähtiin tasaantumista aiempien vuosien negatiiviseen suuntaan nähden, etenkin kun samaan aikaan rikoslakirikosten määrä kasvoi 5,9 % (513 500 kpl). Rikostorjunnassa rikosten selvitysprosentti parani jopa 55,8 %:iin (vuonna 2022 45,1 %), mutta merkittävä nousu johtui sinänsä työteliään ja laajan Vastaamo-tapausten selvittämisestä. Ilman sitä selvitysprosentti olisi ollut 46 % eikä tavoitetta olisi saavutettu. Tutkinta-aika nousi 249 vrk:een, mutta ilman Vastaamo-tapausta tutkinta-aika parani hieman, ollen 172 vuorokautta (vuonna 2022 175 vrk). Vastaamo-tapausten päättäminen nosti myös rikostorjunnan tuottavuutta 82 selvitettyä rikoslakirikosta henkilötyövuotta kohden (vuonna 2022 70) ja paransi taloudellisuutta 1400 euroon (vuonna 2022 1726 euroa,

10.6.2024

kustannukset / selvitetty rikoslakirikokset). Selvitettyjen rikosten määrä ylittyi myös edellä mainitun tapauksen johdosta tavoitteestaan 335 000 rikokseen.

Lupapalveluissa käyntiasiointi säilyi edelleen korkealla tasolla, vaikka asiamäärät lähtivätkin maltilliseen laskuun. Sähköinen asioinnin käyttöaste oli 76,7 (vuonna 2022 79,6) eli lähes tavoitteen mukainen, vaikka ulkomaalaisten henkilökortteja myönnettiin erityisesti ukrainalaisille paljon. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus ylittyi 115,2 %:iin, kun tavoite oli valtion maksuperustelain mukaisesti 100 %. Kolmen vuoden keskiarvokin oli korkea, yhteensä 112,4 %. Taustalla oli kustannusten lasku mm. henkilökustannuksissa, sillä maksullisen henkilötyövuosimäärä laski 24 htv:lla.

Poliisin sisäisen laillisuusvalvonnan tuloksellisuutta poliisipalveluiden laadun yhtenä mittarina ei voitu arvioida raportoinnin perusteella.

Poliisin nauttima luottamus oli kesällä 2023 julkaistun poliisibarometrin mukaan edelleen korkealla (91 %), mutta Poliisihallituksen mukaan poliisin maine ja koettu vuorovaikutus oli laskenut, samoin kuin turvallisuuden tunne yhteiskunnassa.

Poliisi ei onnistunut vähentämään monivuotisen tavoitteensa mukaisesti yhteiskunnalle haitallisimpia rikoksia, henkeen ja terveyteen kohdistuvia sekä seksuaalirikoksia, sillä erityisesti väkivalta- ja seksuaalirikosten määrä kasvoi toimintaympäristöstä ja muista tekijöistä johtuen (mm. raiskauslainsäädännön uudistaminen). Erityisenä huolenaiheena on edelleen alaikäisten ja alle 15-vuotiaiden ikäryhmän väkivaltarikosten kasvu, joka vaatii jatkossa erityisiä panostuksia tulevaisuuden rikollisuuden torjumiseksi. Lapsiin kohdistuvien kiireellisten rikosten esitutkintojen määrät nousivat huomattavasti (vuonna 2023 arvio 21 500, kun vuonna 2022 18 000). Talousrikosten määrä kasvoi myös tasaisesti, painottuen erityisesti pääkaupunkiseudulle. Se tulee edellyttämään poliisilta entistä enemmän valtakunnallisesti poliisin yhteistoiminnan, poliisitoiminnan ja toimintamallien kehittämistä, kuten jo vuonna 2023 Poliisihallituksen johdolla ansiokkaasti käynnistettiin.

Erityisenä onnistumisena vuonna 2023 oli Poliisihallituksen vahva panostus katujengirikollisuuden torjuntaan. Poliisi onnistui tehokkaasti puuttumaan katujengien toimintaan Poliisihallituksen valtakunnallisen ohjauksen ja poliisiyksiköiden välisen yhteistyön ansiosta. Poliisin sisäinen kehittäminen ja tiivis yhteistyö sisäministeriön ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa toi vaikuttavuutta ilmiötorjuntaan valtakunnallisella tasolla, joka luo hyvät edellytykset katujengien kasvun torjunnalle hallitusohjelman mukaisesti myös vuonna 2024.

Poliisi panosti ansiokkaasti myös valmiuteen ja varautumiseen siten, että tavoitteensa mukaisesti poliisin YJT-suorituskyky, viestintä ja tilannekuva vastasivat toimintaympäristön vaatimuksia. Erityisenä onnistumisena vuonna 2023 oli Suomen NATO-jäsenyyden johdosta ja hybriditilanteiden varalta tehdyt toimet. Poliisin rooli on keskeinen epäsymmetristen hybriditoimien ensivasteviranomaisena ja terrorismin torjunnan päävastuuviranomaisena. Panostuksilla vastattiin sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden limittyneisyyteen ja siihen, että hybriditilanteet realisoituvat tyypillisesti sisäisen turvallisuuden uhkina. Näissä tilanteissa poliisilla on tyypillisesti lakisääteisesti pääasiallinen toimivalta operatiivisen vasteen, tutkinnan ja suunnittelun osalta.

10.6.2024

Kokonaisuutena Poliisihallitus onnistui tulostavoitteiden toimeenpanossa tyydyttävästi, kun huomioidaan kaikki tulostavoitteet ja niiden monivuotisen toimeenpanon päättyminen vuonna 2023. Keskeisenä vahvuutena vuonna 2023 oli Poliisihallituksen poliisiyksiköiden ohjauksen vahvistuminen sekä se, että poliisin toimintavarmuus kyettiin säilyttämään edelleen keskeisiltä osin hyvällä tasolla samalla, kun poliisin peruspohjaa uudistettiin. Lisäksi raportoinnissa tulosanalyysi oli kehittynyt, erityisesti poliisin ydinprosessien osalta.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Poliisihallitukselle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 mm. seuraava henkilöstöä koskeva tulostavoite:

- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön (mm. digitaalisuus) ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia

Poliisihallitus saavutti tavoitteensa pääosin.

Poliisi onnistui jatkamaan hallitusohjelman mukaisesti operatiivisen suorituskyvyn vahvistamista ja poliisien määrän kasvattamista. Kokonaishenkilöstömäärä nousi 10 382 henkilöön vuonna 2023. Poliisissa työskenteli vuonna 2023 yhteensä 7592 poliisia ja naisten osuus jatkoi kasvuaan uraerojen tasoittuessa hitaasti, mutta tasaisesti.

Muuttunut toimintaympäristö edellyttää erilaista osaamista poliisin tehtävien hoitamiseksi. Toiminnallisen tarkoituksenmukaisuuden lisäksi se on myös kustannustehokasta. Vuonna 2023 Poliisihallitus määritteli sisäministeriön vahvistaman vakauttamissuunnitelman mukaisesti poliisin operatiivisen henkilöstön sisällön. Tulevaisuudessa se kattaa poliisien lisäksi myös poliisitoiminnassa tarvittavaa erityis- tai muuta osaamista, kuten kyberosaamisesta tutkintasihteereihin, hallitusohjelman tavoite huomioiden.

Poliisin työtyytyväisyyttä ei voitu arvioida, sillä henkilöstöbarometria ei toteutettu poliisissa vuonna 2023. Työhyvinvoinnin ja työkyvyn ylläpitämiseksi poliisissa tehtiin monia kehittämistoimia vuonna 2022 toteutetun henkilöstöbarometrin tulosten perusteella. Sairauspoissaolojen tavoitetta ei saavutettu, mutta se parani vuoden 2022 tasosta (10,2 vuorokautta, vuonna 2022 12,5 vuorokautta).

Osaamista kehitettiin monin tavoin Poliisiammattikorkeakouluissa ja poliisiyksiköissä. Vuonna 2023 käynnistyi HAUS:n kanssa yhteistyö poliisikoulutuksen kehittämistarpeiden tunnistamiseksi ja havaintojen perusteella kehittämistoimista päätetään vuonna 2024 hallitusohjelman tavoite huomioiden.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostulosten kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Poliisihallituksen tilinpäätös ja toimintakertomus antavat pääpiirteissään oikean ja riittävän kuvan viraston toiminnan tuloksellisuudesta.

Vuonna 2023 poliisitoiminnan kustannukset kasvoivat edellisvuoteen verrattuna 6,7 %. Kustannustason nousu on ollut hallittua ja perustunut poliisille myönnettyjen määrärahojen kasvuun (7,1 %). Vuodelle 2024 siirrettyjen määrärahojen tasoa voidaan pitää kohtuullisena:

10.6.2024

27,4 milj. euroa (2,96 %). Maksullisen toiminnan tuotot ovat hyvällä tasolla ja ylittivät vuoden 2023 talousarvion tavoitteen, mutta olivat vuoden 2022 toteumaa alemmat.

Poliisin taloudellinen tilanne on kehittynyt kertomusvuoden aikana myönteiseen suuntaan kustannustason noususta huolimatta. Poliisin toiminnan ja talouden suunnittelua haastavat pidemmällä aikavälillä erityisesti toimitila- ja ICT – kustannusten kasvu. Poliisin ICT – kehittämishankkeiden osalta tilinpäätös- ja toimintakertomuksessa ei kuvata riittävässä määrin hankkeiden kokonaistilannetta ja sen toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia, joista suuri osa kohdistuu kertomusvuotta myöhemmäksi, mutta olisi voinut huomioida selkeämmin jo tässä vaiheessa. Esimerkiksi KEJO –hankkeen rahoituksen päätyminen tilanteessa, jossa järjestelmän kehittäminen ja käyttöönotto ovat kesken, olisi edellyttänyt tarkempaa analyysiä sen syistä ja vaikutuksista.

Vitja –hankkeen alasajo vuonna 2023 oli pitkän kehittämisvaiheen ja siihen käytettyjen määrärahojen kannalta selvä strateginen epäonnistuminen. Siihen nähden alasajon vaikutuksia ja syitä on kuvattu kertomuksessa hyvin suppeasti ja kuvailevaan tyyliin tukeutuen tehtyyn selvitykseen, joka sinänsä oli tarpeellinen. Laajempaa ja ennen kaikkea analyttisempää käsittelyä tilinpäätös- ja toimintakertomuksessa puoltaisi se, että mainittujen hankkeiden epäonnistumisilla on tunnistettavissa merkittäviä seurannaisvaikutuksia poliisin toimintaan ja talouteen, koska ne eivät poista järjestelmien kehittämistarvetta ja niistä aiheutuvia kustannuksia.

Poliisin toiminnan kehittämisessä tulee edelleen kiinnittää huomiota kustannustason nousua hillitseviin toimiin ja niiden suunnitelmalliseen toimeenpanoon, joille poliisin vakauttamisohjelma on muodostanut hyvän perustan. Poliisin taloudellisen tilanteen kohentuminen ei saa johtaa näiden pidemmällä tähtäimellä välttämättömiksi arvioitujen ratkaisujen lykkäämiseen.

VTV:n tarkastuskertomuksessa todetaan, että poliisitoimen toimintamenomomentin 26.10.01 määrärahasta on käytetty 560 000 euroa talousarvion vastaisesti KEJO-hankkeen menoihin (momentti 26.10.21). Vaikka summa ei ole poikkeuksellisen suuri, on talousarviota aina noudatettava ja menot kirjattava oikealle momentille. Hankkeen eteneminen ja menojen toteutuminen suunnitellusti on varmistettava, jotta ei sitouduta sellaisiin menoihin, joihin talousarviossa ei ole myönnetty määrärahaa. Tämä on välttämätöntä, jotta ei jouduta tilanteeseen, jossa vaihtoehtoina ovat joko menojen kirjaaminen väärälle momentille tai momentin määrärahan ylittäminen. Ministeriö edellyttää, että Poliisihallitus kiinnittää asiaan sen vakavuuden edellyttämää huomiota ja ryhtyy toimiin vastaavien virheiden välttämiseksi osana muita hankehallinnan ja johtamisen kehittämistoimia.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Vuoden 2023 kehyspäätösten myötä poliisin perusrahoitustasoa on korjattu ja hallitusohjelman tavoitteiden toimeenpano parantaa edelleen poliisin toimintaedellytyksiä. Poliisihallituksella ja poliisilla on nyt paremmat edellytykset hoitaa lakisääteiset tehtävänsä, suunnitella ja kehittää poliisitoimintaa pitkäjänteisesti hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti.

10.6.2024

Ottaen huomioon valtiohallinnossa tehtävät mittavat säästötoimet hallituskauden aikana Poliisihallituksen on jatkettava määrätietoisesti vakauttamistoimien toimeenpanoa säästöjen saavuttamiseksi ja kustannustason nousun hillitsemiseksi lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Poliisilla on muuta valtiohallintoa parempi mahdollisuus tehdä etupainotteisesti julkisen talouden kannalta välttämättömiä tehostamistoimia, sillä poliisin perusrahoituksen tasoa on parannettu eikä poliisiin ole kohdistunut yhtä mittavia säästötoimia. Poliisihallituksen tuottavuusohjelman valmistelua tulee jatkaa julkisen talouden sopeuttamiseksi.

Poliisihallituksen on tavoiteltava hankkeissaan ratkaisuja, jotka tuovat säästöjä julkiselle taloudelle tai ovat vähintään kustannusneutraaleja. Poliisihallituksen on huolehdittava, että säädöshankkeissa poliisin esitykset ovat katettavissa sen kehyksestä tai vaihtoehtoisesti esitettävä realistisia ja uskottavia keinoja tehostaa toimintaa valtion kokonaistaloudellisuus huomioiden. ICT- ja digitalisaatiohankkeissa lähtökohtana tulee olla toimintatapojen uudistaminen siten, että hankkeet ovat investointeja ja tuottavuus kasvaa. Kustannushyöty-analyysia on parannettava. Ulkopuolisen, ns. täydentävän rahoituksen käyttöä on priorisoitava mahdollisimman paljon budjettirahoituksen sijaan.

Poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 4 §:ssä säädetyt tehtävät muodostavat Poliisihallituksen ydintehtävät, joihin tulee panostaa tehtäviä vahvasti priorisoiden. Poliisihallituksen ja poliisin toiminta on suunniteltava siten, että hallitusohjelman toimeenpano voidaan varmistaa. Käytettävissä olevat resurssit on käytettävä kustannustehokkaasti ja taloudellisesti. Olennaista on voimavarojen kohdentaminen operatiivisiin tehtäviin mahdollisista säästöistä huolimatta.

Poliisihallituksen tulee jatkaa kehittämistoimia poliisitoiminnan johtamisen vahvistamiseksi, yhdenmukaisuuden lisäämiseksi ja keskeisten palveluprosessien – ja tuottamistapojen kehittämiseksi. Hallitusohjelman mukaisesti poliisin läsnäolo turvataan koko maassa ja rikostorjuntaa vahvistetaan kansalaisten turvallisuuden lisäämiseksi. Tavoitteena on Poliisihallituksen lakisääteisen tehtävän mukaisesti turvata tasapuoliset ja -laatuiset poliisipalvelut eri puolella Suomea tuloksellisesti ja kustannustehokkaasti. Tämä edellyttää poliisin lakisääteisten tehtävien priorisointia ja valtakunnallista palvelutason määrittelyä tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi. Palvelun sisällön ja -tason tulee olla oikeasuhtaista julkisen talouden kapeneviin resursseihin nähden huomioiden vaikutukset turvallisuuteen ja koko yhteiskuntaan.

Poliisihallituksen tulee parantaa laillisuusvalvonnan yhteyttä poliisitoiminnan kehittämiseen poliisitoiminnan laadun takeena. Poliisin laillisuusvalvonta täydentää osaltaan kokonaisuuskuvaa poliisitoiminnan laadusta. Raportoinnissa laadullista arviointia tulee lisätä esimerkiksi sisäisen ja ulkoisen laillisuusvalvonnan keskeisistä havainnoista ja niiden johdosta tehdystä poliisitoiminnan ja – palveluiden kehittämisestä. Se edellyttää laillisuusvalvonnan tilastoinnin ja seurannan kehittämistä myös sisällöllisesti.

Lopuksi sisäministeriö toteaa, että Poliisihallituksen tulee jatkossa kiinnittää aiempaa määrätietoisemmin huomiota maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuteen valtion maksuperustelain 6 §:n mukaisesti. Valtion tuottavuustavoitteiden saavuttamiseksi voidaan

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Tilinpäätöskannanotto

VN/6785/2024
VN/6785/2024-26

10.6.2024

Sisäministerin erityisavustajat
SM PO Poliisiosasto

10.6.2024

Sisäministeriön kannanotto Suojelupoliisin vuoden 2023 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa suojelupoliisin vuoden 2023 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu suojelupoliisin vuoden 2023 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohjausmallin (STOM) tulosohjausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2023 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio suojelupoliisin tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **hyvä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet ovat toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Ministeriön näkemyksen mukaan suojelupoliisi on onnistunut kokonaisuutena toiminnassaan hyvin ja kyennyt reagoimaan ja suuntaamaan toimintaansa turvallisuusympäristössä tapahtuneiden muutoksien mukaisesti. Virasto on myös huomioinut pääosan edellisenä vuotena saamastaan palautteesta ja käynnistänyt niihin liittyen toimenpiteitä esimerkiksi riskienhallintajärjestelmän- ja politiikan kehittämistyön jatkaminen.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut virastolle olennaista huomautettavaa.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Suojelupoliisin tuloksellisuus on kokonaisuudessaan kehittynyt edelleen viime vuodesta. Viraston tuloksellisuuden kuvaus on laadittu hyvin ja se antaa pääosin riittävän sekä luotettavan kuvan toiminnan tuloksellisuudesta ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta.

Vuosi 2023 on ollut neljäs kokonainen toimintavuosi tiedustelu- ja turvallisuuspalveluna. Muutos turvallisuus- ja tiedustelupalveluksi on vakiintunut monella tapaa mutta näkyä ja vaikuttaa edelleen viraston toiminnassa muun muassa organisaation suorituskyvyn kehittämisenä, strategian jalkauttamisena, organisaatiokulttuurin vahvistamisena sekä henkilöstömäärän kasvun hallinnassa.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

10.6.2024

Suojelupoliisille ei asetettu varsinaisia yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tulossopimuksessa 2023-2027, mutta suojelupoliisi vaikutti osaltaan hallinnonalan yhteisiin yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Suojelupoliisille asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 mm. seuraavat tulostavoitteet:

- Siviilitiedustelu on oikein kohdennettua ja Suojelupoliisin suorituskyky vastaa turvallisuusympäristön vaatimuksia
- Kansallisen turvallisuuden uhat torjutaan
- Siviilitiedustelu kohdistuu lain edellyttämällä tavalla kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavaan toimintaan
- Siviilitiedustelun sisäinen laillisuusvalvonta on suunnitelmallista, kattavaa, reaaliaikaista ja tehokasta
- Suojelupoliisi tuottaa ennakoivaa tiedustelutietoa päätöksenteon tueksi.
- Valmiussuunnittelun kehittäminen
- Organisaation riskienhallinta on järjestetty hallinnonalan yleisohjauksen mukaisesti
- Uudistetun tietoturvakoulutuksen lanseeraaminen
- Sisäisen tarkastuksen toiminnan käynnistäminen
- Uusi toimitilahanke valmistuu suunnitelman mukaisesti vuoden 2024 loppuun mennessä. Henkilöstölle taataan terveelliset työskentelyolosuhteet.

Virasto saavutti tavoitteensa pääosin.

Suojelupoliisin vuotta 2023 leimasi edelleen muuttunut turvallisuustilanne, mutta myös Suomen Nato-jäsenyyden toteutuminen. Suojelupoliisi onnistui työllään heikentämään Venäjän henkilötiedustelua Suomessa merkittäväällä tavalla. Lisäksi viime vuonna Suomessa annettiin ensimmäiset tuomiot äärioikeistolaisesta terrorismista, josta Suojelupoliisi on varoittanut ja usean vuoden ajan.

Suojelupoliisin kirjallisten raporttien sekä suullisten taustoitusten määrä laski hieman edelliseen vuoteen verrattuna pysyen kuitenkin edelleen hyvällä tasolla. Raporttien turvaluokitusten tasoa (TL II -raportoinnista TL III- ja TL IV -raportteihin) kyettiin laskemaan edelleen viime vuodesta.

Suojelupoliisin toimintaa ja tuloksellisuutta kuvaava ja sisäministeriön kansallisen turvallisuuden yksikölle raportoitava mittaristo otettiin käyttöön vuoden 2023 puolivälistä alkaen ja vakiinnutettiin vuoden loppuun mennessä.

Suojelupoliisin kansainvälinen yhteistyö oli vuonna 2023 suunnitelmallista, mutta myös akuutteihin turvallisuusympäristön muutoksiin reagoivaa. Kansainvälistä yhteistyötä hyödynnettiin sekä tiedonhankinnassa, kyvykkyyksien kehittämisessä, että operatiivisessa toiminnassa. Muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä lisätoimia toteutettiin proaktiivisesti niin kahdenvälisen kuin monenkeskisen yhteistyön kautta. Naton täysjäsenyys vahvisti suojelupoliisin roolia Naton siviilitiedusteluyhteisössä ja on tuonut virastolle uudenlaisia raportointivelvoitteita.

10.6.2024

Suojelupoliisissa toteutettiin organisaatiouudistus vuoden 2023 loppupuolella. Organisaatiouudistus hidastutti vuonna 2023 julkaistun tiekartan tavoitteiden toimeenpanoa ja näiden toimeenpanoa jatketaan ensi vuonna.

Suojelupoliisissa otettiin vuonna 2023 käyttöön uusi riskienhallintapolitiikka ja laadittiin riskienhallintasuunnitelma. Viime vuoden aikana lähes kaikki riskienhallintatyössä tunnistetuista kriittisistä riskeistä saatiin hallintakeinojen piiriin ja niille määriteltiin vastuuhenkilöt. Osa kriittisistä vaatii vielä hallintakeinoja ja vastuuhenkilöidenmäärittelyä. Viime vuonna rekrytoidun sisäisen tarkastajan työ on lähtenyt hyvin käyntiin.

Suojelupoliisin uuden toimitilan työt etenevät pääosin aikataulussa. Suojelupoliisi ei saanut kokonaisuudessa vuokratukustannusten nousuun hakemaansa lisämäärärahaa, joten virasto joutuu kattamaan tulevaisuudessa puuttuvan osan muusta toimintamäärärahasta.

Mediapalvelu 24/7 toteutti vuonna 2023 kyselyn, jonka mukaan 90 % suomalaisista luotti suojelupoliisiin paljon tai melko paljon ja suojelupoliisin tehtävien tunteminen oli samalla tasolla kuin edellisenä vuonna.

1.2.1 Tuotokset ja laadunhallinta

Virasto saavutti pääosin tavoitteensa

Vuonna 2023 annetut keskeiset määrälliset tunnusluvut suojelupoliisin tuottamassa tiedossa ovat suurimmalta osin pysyneet edellisen vuoden tasolla ja vastaavat asettuja tavoitteita.

Turvallisuusselvityksikön palvelulupaus muutettiin vuonna 2023 palvelutavoitteeksi, jossa tavoitteena on, että 90 prosenttia henkilöturvallisuusselvityksistä valmistuu kahden kuukauden kuluessa siitä, kun hakemus on saapunut täydellisenä liitteineen ja tietoineen.

Vuonna 2023 93 % turvallisuusselvityksistä valmistui palvelutavoitteen puitteissa. Vajaa kymmenen prosenttia selvityksistä ylitti tämän tavoiteajan, kun esimerkiksi tietoa muilta viranomaisilta tai ulkomailta joudutaan odottamaan.

Turvallisuusselvityksikkö tekee noin 2000 selvitystä viikossa. Vuonna 2023 väistötilamuuton takia jäi kolme viikkoa pois työajasta, ja sen kirimiseen meni kauan. Myös eduskuntavaaleista seurannut uusien avustajien nimittäminen lisäsi painetta vuoden toisen kvartaalin aikana. Selvitysten keskimääräinen kesto oli lähellä kahta kuukautta touko-elokuun ajan. Syyskuussa kesälomasesongin loputtua sumaa kirittiin ja kesto saatiin nopeutettua. Lokakuun puolivälissä tilanne oli normalisoitunut ja kesto selvästi alle palvelutavoitteen.

Muuttuneen toimintaympäristön vuoksi Suojelupoliisi pyrki nostamaan turvallisuusselvitysmenettelyn vaikuttavuutta lisäämällä entisestään ulkomaansidonnaisuuksien selvittämistä (kasvua 53 %) ja turvallisuusselvitysten yhteydessä tehtävien haastatteluiden määrää (kasvua 16 %) vuoteen 2022 nähden. Kriittisimmistä infrastruktuurissa olevien yritysten turvallisuusselvityksiin kiinnitettiin viime vuonna erityistä huomiota.

10.6.2024

Turvallisuusselvityksiä tehtiin yhteensä 96 359 vuonna 2023, mikä oli lähes samalla tasolla kuin edellisvuonna. Selvityksen jakautuivat seuraavasti: 34 944 suppeaa, 40 855 perusmuotoista sekä 553 laajaa turvallisuusselvitystä.

Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset nousivat edellisvuoden 8,3 milj. eurosta 9,3 milj. euroon. Tätä selittää osaltaan ulkomaansidonnaisuuksien selvittämisten kasvu Erilliskustannusten nousu johtui erityisesti henkilöresurssin kustannusten kasvusta. Turvallisuusselvitysrekisterin kustannukset jyvitettiin maksulliseen ja maksuttomaan toimintaan käytetyn työajan suhteessa.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Suojelupoliisille asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 mm. seuraavat henkilöstöä koskevat tulostavoitteet:

- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön (mm. digitaalisuus) ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia

Virasto saavutti tavoitteensa pääosin.

Henkilöstön tyytyväisyys mitattiin edellisen kerran valtion VMBarolla syksyllä 2022. Suojelupoliisin kokonaistulos oli 3,68, ja se oli lähes yhtä korkealla tasolla kuin edellisessä VMBarossa vuonna 2020 (vrt. 3,73). Seuraavan kerran VMBaro toteutetaan vuonna 2024 ja sitä ennen henkilöstön työhyvinvointia kartoitetaan vuoden 2024 alussa toteuttavassa työterveyshuollon työpaikkaselvityksessä. Vuoden 2023 aikana panostukset työterveyshuoltoon sekä työtyytyväisyyden ja työkyvyn edistämiseen kasvoivat samalla kun sairauspoissaolot vähenivät noin yhdellä päivällä/htv.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulostavoitteen kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Suojelupoliisin tilinpäätös ja toimintakertomus antavat pääpiirteissään riittävän ja luotettavan kuvan viraston toiminnasta.

Vuoden 2022 tilinpäätöksestä annetussa kannanotossa sisäministeriö kiinnitti huomiota viraston raportointiin ja analysointiin tuotettujen suoritteiden ja julkishyödykkeiden määrän ja laadun suhteesta käytettyihin resursseihin sekä toiminnan vaikuttavuuden suhteesta käytettyihin resursseihin

Suojelupoliisin tulee edelleen kiinnittää vuodelta 2023 annettavassa tilinpäätöksessä huomioita näiden tietojen raportointiin ja analysointiin tilinpäätöksen TLIII liitteen yhteydessä.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Viraston viime vuosien muutos tiedustelu- ja turvallisuuspalveluksi, toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ja hallitusohjelman kirjaukset yhdistettynä julkisen talouden suunnitelmaan 9.10.2023 haastoivat viraston toiminnan ja talouden suunnittelua vuonna

10.6.2024

2023 johtaen entistä vaikeampaan tilanteeseen vuonna 2024. Suojelupoliisin talouden tilannekuvan ja ennakkoinnin parantamiseksi viraston tulee kehittää ja laatia yhteistyössä sisäministeriön kanssa talouden pidemmän aikavälin suunnitelma. Lisäksi viraston tulee aktiivisesti osallistua ja vaikuttaa tuottavuusohjelman mukaisten toimenpiteiden valmisteluun sekä jatkotyöhön.

Suojelupoliisin toimintaa ja vaikuttavuutta kuvaavien mittareiden arviointi ja jatkokehittämistyötä tulee jatkaa yhteistyössä sisäministeriön kanssa. Mittarit tukevat sekä ministeriön ohjausta, että viraston omaa johtamistoimintaa sekä kykyä arvioida toiminnan onnistumista.

Viraston tulee laatia toimenpide- tai arviointisuunnitelma organisaatiomuutoksen toteuttamisen seurannasta ja raportoida tuloksista sisäministeriölle vuoden 2024 lopussa.

Suojelupoliisin toimitilakokonaisuuden osalta tulee varmistaa hankkeiden osalta kustannusten pysyminen asetetuissa rajoissa. Lisäksi hankkeiden etenemistä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti huomioiden tuottavuusohjelma. Sisäministeriö tulee pitää ajan tasalla hankkeiden etenemisestä ja siihen liittyvistä muista tarpeellisista seikoista, kuten kustannusnousuista.

Suojelupoliisin tulee edelleen kiinnittää huomiota henkilöstön hyvinvoinnin varmistamiseen etenkin huomioiden viraston toiminnan ja rakenteiden kehittäminen sekä julkisen talouden tila ja säästöpainet. Henkilöstön kokonaisvaltaista hyvinvointia ja jaksamista tulee arvioida säännöllisesti järjestettävien kyselyin. Tilinpäätöskertomukseen tulisi lisätä laadullista arviointia henkilöstön hyvinvoinnista. Lisäksi henkilöstön hyvinvoinnista tulee raportoida ministeriölle säännöllisesti. Viime vuoden kannanoton mukaisesti suojelupoliisin tulee toteuttaa seurantakysely vuoden 2021 kyselyyn epäasiallisesta käyttäytymisestä, häirinnästä ja syrjinnästä vuoden 2024 loppuun mennessä.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäministeriö toimii tiiviissä yhteistyössä Suojelupoliisin kanssa sekä seuraa lainsäädäntö- ja kehittämistoimien vaikutuksia operatiiviseen toimintaan.

Erityiseksi painopisteeksi vuodelle 2024 asetetaan tuottavuusohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttamisen tukeminen sekä suojelupoliisin talouden pidemmän aikavälin suunnitelmallisuuden kehittäminen yhteistyössä viraston kanssa.

Sisäministeriö tukee viraston tuottavuusohjelman toimeenpanoa ja ydintoiminnan toimintaedellytysten turvaamista. Ministeriö vahventaa erityisesti hankehallintoon ja toimitila-asioihin liittyvää ohjausta ja yhteistä tilannekuvaa sekä tukee virastoa muissa asioissa, jotka kuuluvat ministeriön toimivaltaan.

Vuoden 2024 aikana ministeriö seuraa tuottavuusohjelman vaikutuksia viraston henkilöstön työhyvinvointiin sekä organisaatiomuutoksen vaikutuksia viraston toiminnan ja toimintakulttuuriin kehittymiseen.

10.6.2024

Sisäministeriö vahvistaa ohjaustaan sisällyttämällä ohjeistukseen ministeriön tahtotilaa aiempaa enemmän ja aikaistamalla tulosohjattavalle virastolle annettavaa ohjeistusta tulossopimusten valmistelusta. Näin tulosohjattavalla virastolla on tulossopimusesityksen valmistelussa jo tiedossa ministeriön toivomat keskeisimmät asiat.

Ministeriö varmistaa kaikin tavoin riittävän tiedonkulun ministeriön ja suojelupoliisin välillä jatkamalla säännöllisiä tapaamisia suojelupoliisin johdon sekä asiantuntijoiden kanssa, erityisesti painopisteiksi valittujen teemojen osalta.

Sisäministeri Mari Rantanen

Kansliapäällikkö Kirsi Pimiä

Liitteet -
Jakelu Suojelupoliisi
Tiedoksi VM Valtiovarainministeriö
 Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
 Valtiokonttori
 Sisäministerin erityisavustajat
 SM KTY Kansallisen turvallisuuden yksikkö

10.6.2024

Sisäministeriön kannanotto Rajavartiolaitoksen vuoden 2023 tilinpäätöksestä

Sisäministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän kannanottonsa Rajavartiolaitoksen vuoden 2023 tilinpäätöksestä.

Kannanotto perustuu Rajavartiolaitoksen vuoden 2023 tilinpäätösasiakirjaan, sisäasiainhallinnon tulosohtausmallin (STOM) tulosohtausasiakirjoihin, Valtiontalouden tarkastusviraston laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2023 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon.

Ministeriön yleisarvio Rajavartiolaitoksen tuloksellisuudesta ja tavoitteiden toteutumisesta on **hyvä** (asteikko: erinomainen = tavoitteet on ylitetty, hyvä = tavoitteet on saavutettu, tyydyttävä = tavoitteet ovat toteutuneet osittain, välttävä = tavoitteet eivät toteutuneet, heikko = ei aloitettu tai tavoitteista luovuttu).

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut Rajavartiolaitokselle olennaista huomautettavaa.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus heikkeni maltillisesti edellisestä vuodesta vaikuttavuuden laskun vuoksi. Vaikuttavuuden laskua syntyi rajaturvallisuuden ja meriturvallisuuden osa-alueilla. Vaikuttavuuden laskuun vaikutti poikkeuksellinen rajaturvallisuuden häiriötilanne itärajalta. Rajavartiolaitoksen kustannusvaikuttavuus nousi, koska painotettujen suoritteiden määrä nousi suhteessa enemmän kuin kustannukset. Rajavartiolaitoksen tuottavuus- ja taloudellisuusindeksit paranivat edellisestä vuodesta.

1.1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallisina vaikuttavuustavoitteina ovat rajaturvallisuus, turvallisuus merialueilla sekä alueellinen koskemattomuus ja sotilaallinen maanpuolustus.

1.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

Rajavartiolaitokselle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 seuraavat tulostavoitteet:

- Suomen rajavalvonta on uskottavaa. Luvattomat rajanylitykset, rajat ylittävä rikollisuus ja muu laiton toiminta paljastetaan ja luvattomat rajanylittäjät otetaan kiinni.
- Kehitetään kansainvälisen rajaturvallisuusavun vastaanottamista ja antamista ja osallistutaan Euroopan rajaturvallisuutta lisääviin operaatioihin.
- Meripelastustoimen hätätilanteisiin ja ympäristövahinkoihin osoitetaan viipymättä vaikuttavaa apua.

10.6.2024

- Rajavartiolaitoksen valmius ja suorituskyky vastaavat tehtäviä ja toimintaympäristön vaatimuksia. Varaudutaan määrätietoisesti hybridivaikuttamiseen itärajalla ja merellä.
- Rajavartiolaitos kykenee havaitsemaan ja vaikuttamaan tilanteisiin, jotka uhkaavat alueellista koskemattomuutta.
- Rajavartiolaitoksen toiminta ja näkyvyys lisäävät turvallisuutta ja turvallisuuspalvelujen saatavuus on hyvä.
- Rajavartiolaitos varmistaa ja edistää henkilöstön ja asiakkaiden yhdenvertaista ja tasa-arvoista kohtelua kaikissa tilanteissa perus- ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Keskeisenä painopisteenä on erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tarpeiden huomioiminen toiminnassa.
- Rajavartiolaitos viestii avoimesti, aktiivisesti, monikanavaisesti ja oikea-aikaisesti raja- ja meriturvallisuudesta lisäten sidosryhmien ja kansalaisten luottamusta. Keskeisenä viestinnän painopisteenä on vähemmän tunnettujen ydintoimintojemme näkyvyyden lisäys.

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteensa pääosin.

Rajaturvallisuus on kyetty ylläpitämään korkealla tasolla kaikilla ulkorajoilla ja rajavalvonnan tasoa voidaan pitää uskottavana. Rajavartiolaitos on täyttänyt eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyvän joukon osallistumisveloitteet Frontexin kanssa sovitulla tavalla. Rajavartiolaitos kykeni ylläpitämään jatkuvaa johtamis-, viestitys- ja suoritusvalmiutta meripelastustoimen etsintä- ja pelastustehtäviin. Rajavartiolaitoksen valmius on ylläpidetty korkealla tasolla ja suorituskykyä on nostettu.

1.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteensa.

Rajavartiolaitoksen kustannusvaikuttavuus parani, koska tuotettujen painotettujen suoritteiden määrä nousi suhteessa enemmän kuin niiden tuottamisesta aiheutuneet kustannukset. Painotettujen suoritteiden määrään vaikuttaa edelleen ulkorajatarkastusten normaalitilannetta vähäisempi määrä. Samalla toimintaympäristön muutoksista johtuen suoritteita syntyi kuitenkin suunniteltua enemmän rajavalvonnan ja alueellisen koskemattomuuden ja sotilaallisen maanpuolustuksen vaikuttavuusalueilla.

Rajavartiolaitoksen tuottavuus parani edellisestä vuodesta, koska kasvaneilla henkilötyövuosilla tuotettiin suhteessa enemmän painotettuja suoritteita. Samoin Rajavartiolaitoksen taloudellisuus parani, koska painotettujen suoritteiden määrä nousi enemmän kuin niiden tuottamiseen käytetyt kokonaiskustannukset.

1.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteensa pääosin.

Rajaturvallisuudelle määritetty tunnusluku laski edellisestä vuodesta, mutta ylitti tulossopimuksessa tavoitteeksi annetun arvon. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan sekä itärajan rajaturvallisuuden häiriötilanne on vaikuttanut toiminnan ja resurssien

10.6.2024

suuntaamisen rajatarkastuksista rajojen valvontaan sekä valmiuden ja varautumisen nostoon ja ylläpitoon.

Merellisen turvallisuuden kokonaistilanteessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Meripelastuksen osalta toiminnan laatua mittaavan tunnusluvun arvo laski edellisestä vuodesta johtuen tarkentuneesta tilastoinnista. Meripelastusapua saatiin kuitenkin toimitettua onnettomuuspaikalle samalla tasolla edellisvuosiin verrattuna ja tietyillä merialueilla apu oli perillä nopeammin kuin vuonna 2022. Merellisen ympäristön suojelun laatu ja palvelukyky paranivat.

Alueellisen koskemattomuuden ja sotilaallisen maanpuolustuksen vaikuttavuuden tunnusluku pysyi edellisen vuoden tasolla.

1.3 Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Rajavartiolaitokselle asetettiin tulossopimuksessa vuodelle 2023 mm. seuraavat henkilöstöä koskevat tulostavoitteet:

- Toimitilahankkeiden toimeenpano terveellisten ja turvallisten työolosuhteiden takaamiseksi henkilöstölle.
- Hyvinvoivan henkilöstön osaaminen vastaa muuttuvan toimintaympäristön (mm. digitaalisuus) ja konsernistrategian toimeenpanon edellyttämiä vaatimuksia.

Rajavartiolaitos saavutti tavoitteensa.

Suuret rakennushankkeet ovat edenneet pääosin suunnitelmien mukaisesti. Rajavartiolaitokselle osoitetun rahoituksen riittämättömyys on aiheuttanut suuria haasteita toimitilojen ylläpidossa. Vuoden 2024 talousarviossa myönnetty pysyvä korotus perusvuokratason nostoon ja sisäilmaongelmien korjausten ja viivästyneiden peruskorjausten vuokraikutuksiin mahdollistaa peruskorjausohjelman käynnistämisen Rajavartiolaitoksen kiinteistöihin.

Rajavartiolaitos on panostanut osaamisen kehittämiseen osaamisen johtamisen toimenpitein ja kehittämällä osaamisen määrää ja laatua.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Rajavartiolaitoksen tuloksellisuuden laskentajärjestelmä huomioi kattavasti Rajavartiolaitoksen monialaiset tehtävät ja mahdollistaa toiminnan arvioinnin laadullisten ja määrällisten mittareiden avulla. Tuloksellisuuden raportointi tunnuslukuineen yhdistettynä laadullisiin selvityksiin täyttää talousarvioasetuksen (1243/1992) 65 §:n mukaisen kirjanpitoyksikön tilinpäätökseltä vaadittavan toiminnallisen tuloksellisuuden raportoinnin. Rajavartiolaitoksen tuloksellisuuden laskentajärjestelmää tulee kehittää johdonmukaisesti toiminnassa ja ulkoisessa toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten huomioimiseksi.

10.6.2024

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Rajavartiolaitoksen tulee jatkaa käynnissä olevia kahden ulkovartiolaivan ja kahden valvontalentokoneen, itärajan esteaidan sekä maa- ja merirajojen teknistä valvontajärjestelmää koskevia kehittämishankkeita suunnittelukaudella. Uudet strategiset suorituskyvyt auttavat tehostamaan Rajavartiolaitoksen toimintaa normaalioloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kehitettävät suorituskyvyt tulevat tehostamaan valvontaa maa- ja merirajoilla ja parantamaan Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Rajavartiolaitoksen tulee suunnitella ja toteuttaa hallitusohjelman mukaiset säästöt laatimalla tuottavuusohjelman sisäministeriön ohjeiden mukaisesti. Kasvavat toimitilakulut ja operatiivisten tietojärjestelmien kulut edellyttävät suunnittelukaudella tarkastelemaan myös muuta toiminnan ja talouden sopeuttamista, jos lisärahoitusta ei osoiteta. Toiminnan sopeuttamisella olisi vaikutuksia Rajavartiolaitoksen vaikuttavuuteen ja toiminnan tuloksellisuuteen.

Itärajan rajanylitysliikenne pysyy matalalla tasolla, jos itärajan rajanylityspaikat pysyvät suljettuna välineellistettyyn sääntöjenvastaiseen maahantuloon vastaamiseksi. Rajavartiolaitoksen tulee kohdistaa voimavarojaan toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten mukaisesti aiempaa enemmän rajojen valvontaan.

4. Ministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäministeriö vahvistaa ohjaustaan sisällyttämällä ohjeistukseen ministeriön tahtotilaa aiempaa enemmän ja aikaistamalla tulohjattavalle virastolle annettavaa ohjeistusta tulossopimusten valmistelusta. Näin tulohjattavalla virastolla on tulossopimusesityksen valmistelussa jo tiedossa ministeriön toivotat keskeisimmät asiat.

Sisäministeriö tukee viraston tuottavuusohjelman toimeenpanoa ja ydintoiminnan toimintaedellytysten turvaamista. Ministeriö vahventaa erityisesti hankehallintoon ja toimitila-asioihin liittyvää ohjausta ja yhteistä tilannekuvaa sekä tukee virastoa muissa asioissa, jotka kuuluvat ministeriön toimivaltaan. Vuoden 2024 aikana ministeriö seuraa tuottavuusohjelman vaikutuksia viraston henkilöstön työhyvinvointiin.

Sisäministeriö seuraa lainsäädäntö- ja kehittämistoimien vaikutuksia operatiiviseen toimintaan.

Sisäministeri

Mari Rantanen

Kansliapäällikkö

Kirsi Pimiä

10.6.2024

Liitteet -

Jakelu Rajavartiolaitos

Tiedoksi VM Valtiovarainministeriö
Valtiontalouden tarkastusvirasto VTV
Valtiokonttori
Sisäministerin erityisavustajat
SM RO Rajavartio-osasto